Tiina Haapasalo

8.2.2019

Eduskunnan Valtiovarainvaliokunnan liikennejaostolle

VNS 8/2018 vp Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelu

Parlamentaarinen työryhmä on määritellyt valtakunnallisen liikennejärjestelmän kehittämisen tavoitteet ja päämäärät sekä suunnitelman laadintamenetelmät. Suunnitelman yleisiä yhteiskunnallisia päämääriä ovat Suomen kilpailukyvyn edistäminen, ilmastonmuutoksen torjunta sekä alueiden elinvoima ja saavutettavuus.

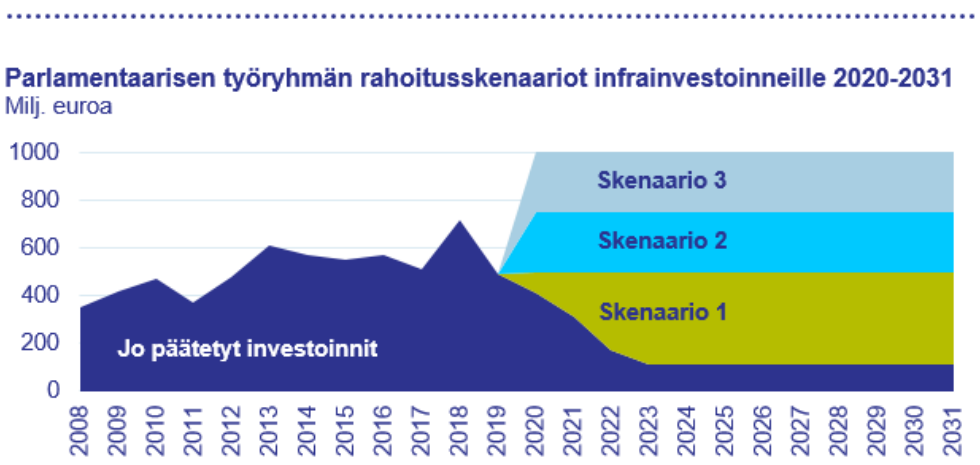
Tavoitteena on pitää liikenneväylät sellaisessa kunnossa, että elinkeinoelämän kuljetukset ja kansalaisten matkat ovat kustannustehokkaita, ennakoitavia ja turvallisia. Liikenteen päästöjä vähennetään kansallisen energia- ja ilmastostrategian mukaisesti puoleen vuoteen 2030 mennessä ja liikenteestä tulee kokonaan hiiletöntä vuoteen 2045 mennessä.

Päästöjen vähentämisen näkökulmasta väyläinvestointien kohdentaminen tulee tehdä liikennetarpeen mukaan teknologianeutraalisti sekä liikennemuodon että energialähteen suhteen. Tätä edellyttää markkinan toimivuus ja kustannustehokkuuden pitäminen elinkeinoelämän ja kansalaisten liikenteessä. Väyläinvestoinnit eivät itsessään lisää tai vähennä liikenteen päästöjä, vaan päästöjen väheneminen tapahtuu pääosin liikenteen energiavalinnoilla, ajoneuvo- ja teknologiakehityksellä sekä palvelujen ja liikennejärjestelmäkokonaisuuden kehittymisen kautta.

Selonteossa todetaan, että tavaraliikenteelle edistetään pitkämatkaisessa liikenteessä rautatie- ja vesikuljetuksia, tiekuljetusten tarkoituksenmukaisuus tunnistetaan erityisesti lyhyimmillä matkoilla. Tätä painotusta on syytä huolella arvioida analyysein ja vaikutusarvioin suunnitelmaa tehtäessä, sillä näin yksiselitteisesti ei elinkeinoelämän kuljetukset kustannustehokkaasti jäsenny. Yritykset järjestävät toimitusketjut ja valitsevat logistiset palvelut oman liiketoiminnallisen tarpeen mukaisesti, ja myös pitkämatkaisella tieliikenteellä on vankka asema elinkeinoelämässä koko Suomessa.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK
PL 30 · Eteläranta 10, 00131 Helsinki · Puhelin 09 42020
etunimi.sukunimi@ek.fi · www.ek.fi · Y-tunnus 1902799-1 · Kotipaikka Helsinki

Infrainvestoinnit ovat investointeja tulevaisuuden hyvinvointiin. Suunnitelman rahoitusta käsitellään kolmen skenaarion kautta, jotka ovat investointien osalta oheisen kuvan mukaisia:

Elinkeinoelämän näkökulmasta valitut skenaariot tuottavat hyvän pohjan suunnitella ja arvioida liikenneväylien kehittämistä pitkällä aikajänteellä. Perusväylänpidon osalta tarve nostaa rahoitus 1,3 mrd. € vuositasolle on laajasti tunnistettu elinkeinoelämässä ja yhteiskunnassa.

Pitkäjänteinen tarkastelu on erittäin tervetullut uudistus yritystoiminnan näkökulmasta. Yrityksille on hyödyllistä tietää, millä periaatteilla ja linjauksilla liikenneväyliä kehitetään pitkällä aikavälillä ja sillä on merkitystä myös yritysten liikennöinnin suunnitteluun ja investointeihin. Liikenne ja logistiikka ovat oleellinen osa yritystoimintaa ja erityisen merkittävä kilpailutekijä ulkomaankauppaa käyville yrityksille Suomen sijainnin ja ilmasto-olosuhteiden vuoksi.

Varsinkin palvelutasoa nostavat väyläinvestoinnit vaativat vuosikausien suunnittelua sekä useiden hallituskausien ajan rahoitusta, joten niiden tarkastelu on luonnollista ulottaa 12 vuoden aikajänteelle. Myös EU-rahoituksen hyödyntäminen voi tulla suunnitelmallisemmaksi samoin kuin niiden liikenneverkkojen palvelutasojen toteuttaminen, joista on säädetty EU-asetuksissa.

Ulkomaankaupan reittien kehittäminen on yhteiseurooppalaista valmistelua ja siihen vaikuttaa naapurimaiden suunnitelmat ja hankkeet. Näiden tahdistaminen ja edistäminen ovat pitkäjänteisyyttä vaativia valtion tehtäviä.

Suunnitelman ja toimenpideohjelman valmistelu, päättäminen, toteuttaminen ja seuranta kytketään parlamentaariseen ohjaukseen ja

eduskunnan käsittelyyn. Suunnitelmasta päättää valtioneuvosto ja valtioneuvosto sovittaa suunnitelman valtiontalouteen.

Suunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan hallituskausittain. Suunnitelman valmistelusta vastaa liikenne- ja viestintäministeriö ja se valmistellaan yhteistyössä keskeisten ministeriöiden, virastojen, alueellisten toimijoiden ja elinkeinoelämän edustajien kanssa.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK pitää liikennejärjestelmäsuunnittelun viemistä valtakunnan tasolle ja ulottamista pidemmällä aikajänteelle erittäin tärkeänä uudistuksena yritysten kannalta. Selonteossa on annettu hyvä ja kattava kuva suunnitelman valmistelusta tulevalla hallituskaudella.